

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра *підприємництва, торгівлі та біржової діяльності*

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної діяльності

_____ Мальований М.І.

“_____” _____ 2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Методологія та організація наукових досліджень

ОР «доктор філософії»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Умань – 2019 рік

Робоча програма з дисципліни Методологія та організація наукових досліджень для здобувачів освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Умань. УНУС. 2019 - 26с.

Розробники: к.е.н., професор Бурляй Олександр Леонідович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол від 29. 08. 2019 року № 1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: к.е.н., доцент Соколюк С.Ю.

_____ (Соколюк С.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“29”серпня 2019року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр, назва)

Протокол №2 від. 30. 08. 2019 року

“_30”серпня 2019 року Голова _____ (Смолій Л.В.)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»		
Змістових модулів – 8		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Освітній рівень: доктор філософії	16 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		90 год.	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

% кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 25% : 75%;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» є здатність здійснювати науково-дослідну роботу у вищих навчальних закладах, оволодіння основами методології наукового пізнання, загальних методів наукових досліджень та їх систематизації. Здатність проведення досліджень та здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» є:

- ознайомлення студентів з відповідними поняттями, категоріями, методами організації наукових досліджень;
- набуття практичних навичок в організації та проведенні науково-дослідження і представленні результатів дослідження;
- виховання здатності до творчого пошуку напрямків та резервів удосконалення економічної діяльності агропромислового підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня в процесі вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» повинні набути **компетентностей**:

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, накопичення та обробки наукової інформації;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність формувати напрям наукового дослідження та етапи науково-дослідної роботи;
- здатність застосовувати методи проведення теоретичних та експериментальних досліджень;
- здатність здійснювати методичні та практичні основи обробки результатів наукових досліджень;
- здатність до оформлення результатів проведення НДР;
- здатність оцінювати особливості впровадження результатів наукової роботи та розрахунку ефективності наукових досліджень.
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) в процесі здійснення наукових досліджень;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних наукових робіт.

Виконання вимог щодо опанування навчальною дисципліною «Методологія наукових досліджень» повинно забезпечувати необхідний рівень **сформованості результатів навчання**:

- вміти планувати і проводити наукові дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності;

- вибирати напрями наукових досліджень та формувати етапи НДР;
- збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації; виконувати інформаційний пошук;
- формувати задачі та вибирати методи теоретичних та експериментальних досліджень;
- вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення;
- вміти ініціювати та реалізовувати інноваційні проекти в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності;
- вміти обирати і використовувати загальнонаукові та спеціальні методи для проведення прикладних досліджень у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності;
- вирішувати задачі прогнозування процесів розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур із використанням економіко-математичних методів та інформаційних технологій;
- оформляти результати науково-дослідної роботи;
- організовувати роботу у наукових колективах;
- використовувати набуті знання в практичній економічній та управлінській діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. НАУКА – СУЧАСНА ПРОДУКТИВНА СИЛА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Тема 1. Предмет і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”

Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності.

Економічна наука та її значення у розв’язанні головних проблем агропромислового виробництва. Основні закономірності і проблеми розвитку економічної науки.

Предмет, мета і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”.

Організація наукової діяльності в Україні. Наукові установи країни, їх завдання та функції.

Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження

Поняття наукового дослідження. Необхідність проведення наукових досліджень. Вимоги до наукового дослідження.

Класифікація наукових досліджень. Види наукових досліджень: експериментальні, теоретичні, істотографічні, порівняльно - аналітичні.

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.

Науково - дослідницька діяльність студентів - складова частина навчального процесу. Організація та види науково - дослідної роботи студентів у вузі.

Тема 3. Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження

Поняття про методологію досліджень. Види та функції наукових досліджень. Метод та прийом в науковому дослідженні. Методика та техніка наукових досліджень.

Теорія пізнання. Суб’єкт і об’єкт пізнання. Діалектичний метод - основа пізнання дійсності. Єдність теорії і практики. Практика - критерій істини і її роль в розвитку економічної теорії.

Економічні закони, механізм їх дії та використання в економічних дослідженнях. Повнота, однорідність, порівняльність, точність і достовірність фактів, їх критична оцінка.

Класифікація методів дослідження: загальнотеоретичні, емпіричні, спеціальні.

Загальнотеоретичні методи дослідження.

Абстрактно - логічний метод дослідження і його використання. Гіпотеза як важлива ланка абстрактно - логічного методу. Прийоми методу: індукція і дедукція, аналіз і синтез, перехід від абстрактного до конкретного, формалізація, аналогія, співставлення та ін. Використання абстрактно - логічного методу при вивченні конкретних проблем економіки та зовнішньоекономіч-

ної діяльності підприємств АПК.

Історичний метод дослідження. Сукупність прийомів історичного методу дослідження: періодизація та історична деталізація, єдність і боротьба протилежностей та ін.

Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження

Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ю, опитування, соціометрія та інші.

Спеціальні методи дослідження.

Економіко - статистичний метод дослідження. Роль статистики у розробці і обґрунтуванні спеціальних методів дослідження. Економічне групування як важливий прийом економіко - статистичного методу. Абсолютні, середні та відносні величини. Варіація ознак і її показники. Економічні порівняння.

Монографічний метод, його мета і можливості застосування в економічних дослідженнях. Значення монографічного методу для узагальнення досвіду роботи передових підприємств. Методика підбору об'єкта для монографічного дослідження. Якісна і кількісна оцінка факторів.

Розрахунково-конструктивний метод дослідження. Основні прийоми розрахунково-конструктивного методу. Виділення провідної ланки, бальна оцінка явищ, інтегральні показники та ін.

Балансовий метод і його використання для координування і взаємного поєднання усіх частин явищ, що вивчаються. Види балансів: вартісні, натуральні. Сукупність прийомів балансового методу.

Економіко-математичні методи в наукових дослідженнях. Економічні моделі та їх використання.

Метод наукового експерименту, його значення в наукових дослідженнях і зв'язок з іншими методами. Види експериментів. Організація економічного експерименту та його проведення. Оцінка результатів експерименту і формування висновків.

МОДУЛЬ 2. СТРУКТУРА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 5. Структура наукового дослідження

Структура наукового дослідження. Вибір теми дослідження, його мети, завдання. Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок. Обґрунтування вибраної теми і об'єкта дослідження. Роль наукового керівника у виборі теми наукового дослідження.

Розробка плану науково - дослідної роботи. Структура плану і загальна характеристика його складових частин. Складання робочої методики наукового дослідження і основні вимоги до неї.

Розроблення концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби та ін.). Визначення теоретичного і практичного стану проблеми. Розроблення та експериментальна перевірка моделі,

головних ідей, концептуальних положень, покладених в основу дослідження.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Поняття про наукову інформацію та її роль в проведенні наукових досліджень.

Джерела інформації та їх використання в науковій роботі. Способи пошуку інформації. Використання законодавчих актів, постанов уряду та указів Президента. Спеціальна економічна та нормативно - довідкова література. Статистичні щорічники. Періодична література. Інтернет.

Оформлення витягів з літературних джерел. Комплектування літератури. Кодування інформації.

Методика роботи з літературними джерелами.

Збір та обробка цифрових матеріалів, вимоги до них та перевірка. Нагромадження матеріалів у процесі статистичних спостережень, при вивченні досвіду передових підприємств та при проведенні спеціальних досліджень. Попередні розрахунки - одна з форм нагромадження матеріалів в процесі економічних досліджень. Аналіз нагромаджених матеріалів.

Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

Науково-дослідна робота студентів та магістрантів у вищому навчальному закладі. Державний стандарт про науково - дослідну роботу.

Курсова (дипломна) робота. Загальна характеристика роботи та її виконання. Встановлення строків виконання наукової роботи в цілому і за розділами. Етапи наукового дослідження, оформлення та захист курсової (дипломної) роботи.

Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Зміст і структура вступу, теоретичної частини, головних розділів, висновків і пропозицій. Вимоги до написання спеціальних термінів, цифрових матеріалів, математичних формул. Оформлення таблиць, схем, рисунків, списку використаної літератури. Посилання на першоджерела використаних даних.

Написання висновків, пропозицій за результатами науково - дослідної роботи, їх об'єктивність і обґрунтованість. Спеціальне і літературне редагування наукової роботи і її зовнішнє оформлення.

Тема 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

Обробка результатів дослідження та їх оформлення.

Форми відображення результатів наукового дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, тези. Методика підготовки та оформлення публікацій.

Форми звітності при науковому дослідженні.

Оцінка ефективності наукових досліджень. Економічна, науково - технічна та соціальна ефективність наукових досліджень.

Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ” ЗА МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

Змістовий модуль	Всього	в тому числі		СРС
		лекції	семінарські заняття	
Модуль 1. Наука – сучасна продуктивна сила розвитку суспільства				
Тема 1. Предмет і метод курсу «Методологія наукових досліджень»	15	2	2	11
Тема 2. Сутність, види та процес наукового дослідження	15	2	2	11
Тема 3. Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження	15	2	1	12
Тема 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження	15	2	1	12
Всього	60	8	6	46
Форма модульного контролю - тестування				
Модуль 2. Структура проведення наукових досліджень				
Тема 5. Структура наукового дослідження	15	2	2	11
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	15	2	2	11
Тема 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення та захист	15	2	2	11
Тема 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	15	2	2	11
Всього	60	8	8	44
Форма модульного контролю - тестування				
Всього за семестр	120	16	14	90
Форма підсумкового контролю - екзамен				

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Наука – сучасна продуктивна сила розвитку суспільства.

ТЕМА 1. Предмет і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності.
2. Економічні науки, закономірності і проблеми їх розвитку.
3. Предмет, мета і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”.
4. Організація наукової діяльності в Україні.

Анотований зміст лекції.

Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності.

Економічна наука та її значення у розв’язанні головних проблем агропромислового виробництва. Основні закономірності і проблеми розвитку економічної науки.

Предмет, мета і завдання курсу „Методологія наукових досліджень”.

Організація наукової діяльності в Україні. Наукові установи країни, їх завдання та функції.

ТЕМА 2. Сутність, види та процес наукового дослідження

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Поняття наукового дослідження, його сутність. Види наукових досліджень.
2. Класифікація наукових досліджень.
3. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
4. Науково - дослідницька діяльність студентів.

Анотований зміст лекції.

Поняття наукового дослідження. Необхідність проведення наукових досліджень. Вимоги до наукового дослідження.

Класифікація наукових досліджень. Види наукових досліджень: експериментальні, теоретичні, історико-географічні, порівняльно - аналітичні.

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.

Науково - дослідницька діяльність студентів - складова частина навчального процесу. Організація та види науково - дослідної роботи студентів у вузі.

ТЕМА 3. Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Поняття про методологію досліджень. Метод та прийом дослідження.

2. Загальна характеристика методів економічного дослідження.
3. Загальнотеоретичні методи дослідження, їх характеристика.
  - 3.1. Абстрактно - логічний метод дослідження, його прийоми.
  - 3.2. Історичний метод дослідження, його прийоми.

Анотований зміст лекції.

Поняття про методологію досліджень. Види та функції наукових досліджень. Метод та прийом в науковому дослідженні. Методика та техніка наукових досліджень.

Теорія пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Діалектичний метод - основа пізнання дійсності. Єдність теорії і практики. Практика - критерій істини і її роль в розвитку економічної теорії.

Економічні закони, механізм їх дії та використання в економічних дослідженнях. Повнота, однорідність, порівняльність, точність і достовірність фактів, їх критична оцінка.

Класифікація методів дослідження: загальнотеоретичні* емпіричні, спеціальні.

Загальнотеоретичні методи дослідження.

Абстрактно - логічний метод дослідження і його використання. Гіпотеза як важлива ланка абстрактно - логічного методу. Прийоми методу: індукція і дедукція, аналіз і синтез, перехід від абстрактного до конкретного, формалізація, аналогія, співставлення та ін. Використання абстрактно - логічного методу при вивченні конкретних проблем економіки та зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК.

Історичний метод дослідження. Сукупність прийомів історичного методу дослідження: періодизація та історична деталізація, єдність і боротьба протилежностей та ін.

ТЕМА 4. Емпіричні та спеціальні методи дослідження

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Емпіричні методи наукового дослідження.
2. Спеціальні методи економічного дослідження.
  - 2.1. Економіко - статистичний метод дослідження.
  - 2.2. Монографічний метод.
  - 2.3. Розрахунково-конструктивний метод дослідження.
  - 2.4. Балансовий метод.
  - 2.5. Економіко - математичні методи дослідження.
  - 2.6. Метод наукового експерименту.

Анотований зміст лекції.

Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ю, опитування, соціометрія та інші.

Спеціальні методи дослідження.

Економіко - статистичний метод дослідження. Роль статистики у роботі і обґрунтуванні спеціальних методів дослідження. Економічне групування як важливий прийом економіко - статистичного методу. Абсолютні,

середні та відносні величини. Варіація ознак і її показники. Економічні порівняння.

Монографічний метод, його мета і можливості застосування в економічних дослідженнях. Значення монографічного методу для узагальнення досвіду роботи передових підприємств. Методика підбору об'єкта для монографічного дослідження. Якісна і кількісна оцінка факторів.

Розрахунково-конструктивний метод дослідження. Основні прийоми розрахунково-конструктивного методу. Виділення провідної ланки, бальна оцінка явищ, інтегральні показники та ін.

Балансовий метод і його використання для координування і взаємного поєднання усіх частин явищ, що вивчаються. Види балансів: вартісні, натуральні. Сукупність прийомів балансового методу.

Економіко-математичні методи в наукових дослідженнях. Економічні моделі та їх використання.

Метод наукового експерименту, його значення в наукових дослідженнях і зв'язок з іншими методами. Види експериментів. Організація економічного експерименту та його проведення. Оцінка результатів експерименту і формування висновків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Структура проведення наукових досліджень

ТЕМА 5. Структура наукового дослідження

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Вибір теми дослідження, її формулювання та обґрунтування.
2. Вибір об'єкту дослідження.
3. План наукового дослідження.
4. Система економічних показників.

Анотований зміст лекції.

Структура наукового дослідження. Вибір теми дослідження, його мети, завдання. Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок. Обґрунтування вибраної теми і об'єкта дослідження. Роль наукового керівника у виборі теми наукового дослідження.

Розробка плану науково - дослідної роботи. Структура плану і загальна характеристика його складових частин. Складання робочої методики наукового дослідження і основні вимоги до неї.

Розроблення концептуальних положень і апарату дослідження (гіпотези, методи, етапи, об'єкти, засоби та ін.). Визначення теоретичного і практичного стану проблеми.

ТЕМА 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Поняття про наукову інформацію та її роль в проведенні наукових досліджень.
2. Літературні джерела інформації та їх використання в науково - дослід-

ній роботі.

3. Техніка роботи зі спеціальною літературою.

4. Збір та обробка цифрових матеріалів.

5. Попередні розрахунки - одна з форм нагромадження матеріалів в процесі економічних досліджень.

Анотований зміст лекції.

Поняття про наукову інформацію та її роль в проведенні наукових досліджень.

Джерела інформації та їх використання в науковій роботі. Способи пошуку інформації. Використання законодавчих актів, постанов уряду та указів Президента. Спеціальна економічна та нормативно - довідкова література. Статистичні щорічники. Періодична література. Інтернет.

Оформлення витягів з літературних джерел. Комплектування літератури. Кодування інформації.

Методика роботи з літературними джерелами.

Збір та обробка цифрових матеріалів, вимоги до них та перевірка. Нагромадження матеріалів у процесі статистичних спостережень, при вивченні досвіду передових підприємств та при проведенні спеціальних досліджень. Попередні розрахунки - одна з форм нагромадження матеріалів в процесі економічних досліджень. Аналіз нагромаджених матеріалів.

ТЕМА 7. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Науково - дослідна робота студентів та магістрантів у вищому навчальному закладі.

2. Курсова (дипломна) робота, загальна характеристика та їх виконання.

3. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.

Анотований зміст лекції.

Науково-дослідна робота студентів та магістрантів у вищому навчальному закладі. Державний стандарт про науково - дослідну роботу.

Курсова (дипломна) робота. Загальна характеристика роботи та її виконання. Встановлення строків виконання наукової роботи в цілому і за розділами. Етапи наукового дослідження, оформлення та захист курсової (дипломної) роботи.

Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження. Порядок виконання і захисту магістерської роботи. Зміст і структура вступу, теоретичної частини, головних розділів, висновків і пропозицій. Вимоги до написання спеціальних термінів, цифрових матеріалів, математичних формул. Оформлення таблиць, схем, рисунків, списку використаної літератури. Посилання на першоджерела використаних даних.

Написання висновків, пропозицій за результатами науково - дослідної роботи, їх об'єктивність і обґрунтованість. Спеціальне і літературне редагування наукової роботи і її зовнішнє оформлення.

ТЕМА 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

Перелік питань, висвітлених у лекції:

1. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
2. Наукова монографія, наукова стаття, тези.
3. Методика підготовки та оформлення публікацій
4. Форми звітності при науковому дослідженні. ->
5. Оцінка ефективності наукових досліджень
6. Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень.

Анотований зміст лекції.

Обробка результатів дослідження та їх оформлення.

Форми відображення результатів наукового дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, тези.

Методика підготовки та оформлення публікацій.

Форми звітності при науковому дослідженні.

Оцінка ефективності наукових досліджень. Економічна, науково - технічна та соціальна ефективність наукових досліджень.

Впровадження у виробництво результатів наукових досліджень

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п\п	Назва теми	Вид заняття	Практичні і семінарські заняття
1	Предмет і метод курсу «Методологія наукових досліджень»	семінар	2
2	Сутність, види та процес наукового дослідження	семінар	2
3	Основи методології наукових досліджень. Загальнотеоретичні методи дослідження	семінар	1
4	Емпіричні та спеціальні методи дослідження	семінар	1
5	Структура наукового дослідження	семінар	2
6	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Практичне заняття	2
7	Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення та захист	Практичне заняття	1
8	Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	Практичне заняття	1
	Всього		12

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Тема та зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форма представлення
1	Опрацювання лекційного матеріалу, науково-монографічної та навчальної літератури, методично-інструктивних матеріалів, довідково-інформаційних джерел, статистичної, соціологічної та управлінської інформації	16	Підготовка доповідей з проблемних питань
2	<p>Оволодіння інструментарієм проведення різних видів наукових досліджень та набуття умінь практичного використання набутих знань в процесі навчання та наукової роботи студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Засвоєння методик роботи з літературними джерелами - Опанування методами наукового дослідження - Засвоєння процедури підготовки, написання, оформлення та захисту результатів наукової роботи 	16	Підготовка, обґрунтування теми наукової роботи, робочий каталог за темою дослідження, графічні форми представлення результатів
3	Виконання індивідуального завдання	30	Наукова робота
	Всього	62	

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ (СИТУАЦІЇ) З ДИСЦИПЛІНИ „МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Завдання № 1

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру аналітичного дослідження.

Вкажіть особливості та основні етапи процесу аналітичного дослідження.

Завдання № 2

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру експериментального дослідження.

Вкажіть особливості та основні етапи проведення наукового експерименту.

Завдання № 3

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру проведення системного аналізу розвитку об'єкта Вашого наукового дослідження.

Вкажіть основні етапи та методичні підходи до здійснення системного аналізу.

Завдання № 4

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) змодельуйте процедуру проведення факторного аналізу розвитку об'єкта Вашого наукового дослідження.

Вкажіть та охарактеризуйте систему факторів, що впливають на його розвиток.

Завдання № 5

З метою організації проведення наукового дослідження (студентської наукової роботи) та застосування факторного аналізу здійсніть класифікацію факторів (об'єктивних та суб'єктивних, ендогенних та екзогенних, макроекономічних та регіональних тощо), що впливають на розвиток об'єкта Вашого наукового дослідження.

Завдання № 6

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте актуальність Вашого наукового дослідження.

Вкажіть його теоретичне та практичне значення, а також охарактеризуйте очікувані результати проведеного наукового дослідження.

Завдання № 7

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте об'єкт та предмет Вашого наукового дослідження.

Вкажіть на взаємозв'язок та взаємозалежність об'єкта і предмета наукового дослідження.

Завдання № 8

З метою обґрунтування вибору теми наукової роботи (або курсової роботи) визначте мету та систему завдань Вашого наукового дослідження.

Вкажіть на взаємозв'язок мети і системи завдань наукового дослідження.

Завдання №9

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру організації та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте основні етапи проведення наукового дослідження.

Завдання №10

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру вибору та конкретизації (уточнення) теми наукового дослідження.

Вкажіть основні критерії та принципи вибору теми наукового дослідження.

Завдання №11

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте підготовчий етап організації та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте процес підготовки умов для дослідження, а також ступінь дослідження Вашої наукової роботи в науково-монографічних джерелах, практиці діяльності органів влади різних рівнів.

Завдання №12

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру підготовки бібліографічного опису літератури по проблематиці дослідження.

Вкажіть основні вимоги та принципи формування бібліографії по темі наукового дослідження.

Завдання № 13

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) складіть примірний робочий план наукової роботи.

Охарактеризуйте основні структурні частини наукової роботи, а також основні вимоги до їх змісту.

Завдання №14

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру вивчення та опрацювання літературних джерел по тематиці дослідження.

Вкажіть на особливості опрацювання науково-монографічної літератури, нормативно-методичних та періодичних видань по проблематиці Вашого наукового дослідження.

Завдання №15

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру підбору та опрацювання фактичних даних, управлінських документів з проблематики наукового дослідження.

Охарактеризуйте особливості підбору, вивчення та аналізу норматив-

но-правових, інструктивно-методичних матеріалів, управлінських документів органів управління різних ієрархічних рівнів, що використовуються при підготовці і проведенні вашого наукового дослідження.

Завдання №16

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру збору та опрацювання статистичних та інформаційно-аналітичних даних в процесі підготовки та проведення наукового дослідження.

Охарактеризуйте правила та методи збору, обробки і зберігання фактичних та статистичних матеріалів у процесі наукового дослідження.

Завдання № 17

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру роботи з систематичними та алфавітними каталогами, бібліографічними довідниками з проблематики дослідження.

Охарактеризуйте правила та принципи роботи з систематичними та алфавітними каталогами.

Завдання № 18

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру роботи з електронними каталогами та пошуковими інформаційними мережами.

Охарактеризуйте особливості використання електронних пошукових мереж та електронних каталогів у процесі наукових досліджень.

Завдання №19

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) складіть примірну структуру наукової роботи.

Охарактеризуйте основні структурні елементи наукової роботи (реферату або курсової роботи), вкажіть вимоги до їх змісту та оформлення.

Завдання № 20

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) сформууйте примірний перелік використаних джерел з теми наукового дослідження.

Вкажіть основні вимоги та принципи формування і оформлення списку використаних джерел у процесі виконання наукового дослідження.

Завдання № 21

З метою забезпечення ефективного проведення Вашого наукового дослідження (написання реферату або курсової роботи) змоделюйте процедуру захисту результатів проведеного наукового дослідження.

Охарактеризуйте основні етапи захисту, а також вимоги до оформлення супровідних документів, що передбачаються процедурою захисту результатів наукового дослідження.

**Розподіл балів, які отримують студенти при формі контролю «залік» для
денної та заочної форми навчання
з дисципліни «Методологія наукових досліджень»**

Поточний модульний контроль								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
12	13	12	13	12	13	12	13	

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування;
- оцінювання виконання ІНДЗ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на семінарських та практичних заняттях, тестів, колоквиумів, проведення контрольних робіт, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для виставлення заліку і враховуються при виставленні підсумкової оцінки (балів) з дисципліни. Контроль самостійної роботи проводиться: - з лекційного матеріалу: шляхом перевірки конспектів лекцій; - з практичних (лабораторних), індивідуальних занять: шляхом перевірки виконаних завдань, захисту лабораторних робіт, написання реферату за обраною темою.

Загальна оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами поточного та підсумкового контролю і трансформується у 4-бальну оцінку:

Рейтинговий показник	Оцінка у національній шкалі		Оцінка ECTS
90-100	Зараховано	відмінно	A (відмінно)
82-89		добре	B (добре)
75-81			C (добре)
67-74			задовільно
60-66		E (задовільно)	
35-59	Незараховано	незадовільно	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34			F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наук на основі відмінностей у предметах дослідження.
2. Категорії наукових досліджень: фундаментальні і прикладні.
3. Наукові школи в економічній науці.
4. Науково-технічна революція (НТР) як передумова перетворення науки в продуктивну силу виробництва.
5. Головні ознаки та характерні риси сучасної НТР. Вплив наукових знань на рівень розвитку техніки і технології в умовах НТР
6. Основні поняття - метод, методика, засіб, алгоритм дій. Типологія методів.
7. Методологія як філософська дисципліна - історія методології, методологічний аспект наукового пізнання, роль і функції методології в сучасній науці.
8. Аналіз і синтез. Абстракція і конкретизація. Зіставлення і порівняння. Основні форми висновків: індукція, дедукція, аналогія.
9. Продуктивна уява і фантазія. Інтуїція.
10. Класифікація методів. Філософські та загальнонаукові методи. Методи емпіричного пізнання: спостереження експеримент,
11. Форми теоретичного пізнання та їх методологічна роль: проблема, ідея, гіпотеза, концепція, модель, закон, теорія.
12. Методи теоретичного пізнання: теоретичні конструкти, ідеалізація, математичний апарат, формалізація, аксіоматизація, гіпотетико-дедуктивний метод, системний метод дослідження, моделювання.
13. Загальнонаукові методологічні принципи: вимоги до теорії, перевіреність, максимальна спільність, простота, прогностичні можливості.
14. Методологічні традиції і теорії: емпіризм, раціоналізм, конвенціоналізм, прагматизм, критичний раціоналізм, релятивізм, історизм.
15. Проблема підвищення ефективності наукової діяльності.
16. Поняття наукової та методологічної культури.
17. Наукове пізнання як евристична діяльність.
18. Проблема алгоритмізації наукової діяльності.
19. Наукова комунікація: форми, функції та роль у розвитку науки.
20. Загальна характеристика методології.
21. Основні методи емпіричного пізнання.
22. Форми і методи теоретичного пізнання.
23. Проблема методології в сучасній математиці.
24. Методологічні традиції і теорії.
25. Система підготовки й атестації наукових кадрів.
26. Науково-дослідна діяльність студентів: цілі, задачі, форми.
27. Пошук й опрацювання наукової інформації.
28. Можливості й обмеженість сучасних інформаційних технологій.

- 29.Методика роботи над текстом як джерелом наукової інформації.
- 30.Курсова робота: основні вимоги до підготовки й оформлення.
- 31.Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження.
- 32.Наукова публікація як представлення результатів наукового дослідження.
- 33.Методика підготовки й оформлення публікацій.
- 34.Основні вимоги до дисертаційного дослідження.
- 35.Особливості маркетингового наукового дослідження.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» включає:

- навчальна програма з дисципліни;
- опорний конспект лекцій на паперовому носію;
- опорний конспект лекцій на електронному носію;
- плани семінарських занять;
- завдання до заліку;
- методичні вказівки по організації самостійної роботи студентів
- методичні розробки з виконання контрольних робіт для студентів- заочників

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Артемчук Г.І. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. / Г.І. Артемчук, В.М. Курило, М.П. Кочерган. - К.: Форум, 2000. - 270 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник / Білуха М.Т. - К.: АВУ, 2002. - 480 с.
3. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: підручник / Білуха М.Т. - К.: Вища школа, 2002. - 271 с.
4. Глівенко С.В. Економічне прогнозування: навч. посіб. для економ. спец. / С.В. Глівенко, М.О. Соколов, О.М. Теліженко. – [2-е вид. , перероб. та допов.] - Суми: Університетська книга, 2001. - 207 с.
5. Голуб В.А. Огляд концепцій формування і використання бібліотечних електронних ресурсів / Голуб В.А. // НТІ. - 2001. - № 3. - С. 55-58.
6. Голубєв В.О. Інформаційна безпека: проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій / В.О. Голубєв, В.Д. Гавловський, В.С. Цимбалюк. - Запоріжжя: Просвіта, 2001. - 251 с.
7. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування і планування: навч. посіб. для студентів економ. спец. / Б.Є. Грабовецький. - Вінниця, ВДТУ, 2001. - 163 с.
8. Жуковський А. Нарис історії України /Жуковський А., Субтельний О. – Львів: Наук. т-во ім. Т.Г. Шевченка, 1993. – 230 с.
9. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / Єріна А.М. - К.: ЦНЛ, 2004. -212 с.
10. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. – [2-е вид., перероб. і доп.] - К.: ВД «Професіонал», 2004. - 208 с.
11. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник / Крушельницька О.В. - К.: Кондор, 2006. – 206 с.
12. Лудченко А.А. Основы научных исследований / Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Г.А. - К.: Знання, 2001. - 113 с.
13. Ляшенко І.М. Економіко-математичні методи та моделі сталого розвитку / І.М. Ляшенко. - К.: Вища школа, 1999. - 234 с.
14. Основи наукових досліджень: організація самостійної та наукової роботи студента: навч. посібник / [Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак, Д.Д. Сердюк.] - К.: Професіонал, 2006. - 199 с.
15. Петренко Н. Еталон УДК в Україні: останній етап перед випуском у світ / Н. Петренко // Вісник книжкової палати. - 2000. - № 3. - С. 10-12.
16. Підюшенко В.Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник / Підюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е. – Київ: Лібра, 2004. - 344 с.
17. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Романчиков В.І. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

18.Свердан М.М.Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Свердан М.М., Свердан М.Р.- Чернівці: Рута, 2006. - 352 с.

19.Сидоренко В. К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти / Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. - К. : РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 260 с.

20.Соловійов С.М. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Соловійов С.М. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 176 с.

21.Степанко В. Матрична модель системи управління науково-дослідною роботою вищих навчальних закладів / Степанко В. // Шлях освіти. - 2007. - № 1. - С. 24-28.

22.Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Стеченко Д.М., Чмир О.С. – [2-ге вид., перероб. і доп.] - К.: Знання, 2007. - 312 с.

23.Сучасні уявлення про наукову продукцію, науково-метричні методи її оцінки, шляхи покращення її семантичних ознак: матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 20 трав. 2001 р. / Укр. центр наук. мед. інформації та патент.-ліценз. роботи (Укрмедпатентінформ) / Ред. А.Р. Уваренко. - К.: Укрмедпатентінформ, 2001. -116 с.

24.Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: посібник / Філіпенко А.С. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.

25.Чалий О.В. Синергетичні принципи освіти та науки / О.В. Чалий - К.: АПН України., НМУ ім. О.О.Богомольця, 2000. - 253 с.

26.Чуйко Г.В. Основи наукових досліджень і математичної статистики: конспект лекцій / Чуйко Г.В. –Чернівці: ЧДУ ім. Юрія Федьковича, 1999. - 40 с.

27.Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / Шейко В.М., Кушнарєнко П.М. – [5-те вид.,стер.] - К.: Знання, 2006. -307 с.

Додаткова література:

1. 100 запитань і 100 відповідей про підготовку й атестацію наукових і науково-педагогічних працівників: довідник / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Голока», 2005. – 80 с.

2. Від аспіранта – до академіка: збірник законодавчих і нормативних матеріалів з питань наукової діяльності, атестації наукових працівників / [укладач Ю.І.Цеков]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», видавництво «Голока», 2006. – 80 с.

3. Де і як публікувати результати дисертаційних досліджень: збірник нормативних документів з питань атестації наукових працівників / [укладач Ю.І.Цеков]. – [4-е вид., виправлене і доповнене]. - К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Голока», 2007. – 128 с.

4. Довідник офіційного опонента: збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / [автор-упорядник Ю.І.Цеков; за ред. Р.В. Бойченка]. – [2-ге вид., виправлене і

доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2008. – 64 с.

5. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. – [Чинний від 1995- 23-02]. - К.: Держстандарт України, 1995. – 38 с.

6. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: збірник законодавчих актів. За станом на 25 травня 2007 р. / Верховна Рада України: офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 152 с.

7. Зербило Д.Д. Научна школа как феномен / Зербило Д.Д. –К.: Наукова думка, 1994. – 140 с.

8. Кравец А.С. Наука как феномен культуры / Кравец А.С. – Воронеж: Истоки, 1998. – 91 с.

9. Цибульов П.М. Популярно про інтелектуальну власність:абетка / Цибульов П.М., Чеботарьов В.П.; ред. к.е.н. М.В.Паладій. – К.: ТОВ «Альфа-ПК», 2004. – 56 с.

10. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: методичні поради / [автор-упорядник Л.А. Пономаренко]. – [3-є вид., виправлене і доповнене]. – К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Вид-во «Толока», 2005. – 80 с.

Періодичні видання

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України.
2. Вісник Національної книжкової палати України.
3. Вісник Українського інституту науково-технічної та економічної інформації.
4. Віче.
5. Вища освіта України.
6. Высшее образование.
7. Наука и жизнь.
8. Науковий світ.

Інтернет-джерела

1. Вища атестаційна комісія України – <http://www.vak.org.ua/>
2. Журнал «Наука и жизнь» - <http://www/nkj.ru/>
3. Законодавча база Верховної Ради України - <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua/>
5. Науково-практичний журнал «Наука та інновації» - <http://www.nas.gov.ua/scinn/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www/nbu.gov.ua/>
7. Освітній портал - <http://www.osvita.org.ua/>
8. Український інститут науково-технічної та економічної інформації - <http://www/uiniei.kiev.ua/>